

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 144—
za pol leta K 72—CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Jugoslavija v rokah prostožidarjev.

Železnice in finance pod njihovim vplivom.

Kar bomo neprikrajšano navedli v naslednjem, prinaša na uvodnem mestu zagrebški »Jutarnji List«, na katerega pač ne pada niti senca kakega »klerikalizma«. Vir je torej na vsak način objektivni. Pod naslovom »Velika loža«, priobčuje »J. L.« najprej vest novinarskega odseka naše vlade, da je prometni minister dovolil članom Velike lože prostožidarjev v Jugoslaviji na železnicah polovične cene, kadar potujejo v društvenih stvarih. Nato pa piše: »Vesti, ki krožijo že štirinajst dni, da je prometni minister izdal naredbo, s katero gre na roko prostožidarskim organizacijam s popustom pri vožnji na železnici, katero ugodnost so sicer že javili načelniki prometnih ravnateljstev potom okrožnic, potrjuje sedaj tudi poročilo novinarskega odseka naše vlade.

Prostožidarske organizacije so tajna društva, ki jih v nekaterih državah, med drugim tudi pri nas, trpe, a imajo namen, da s pospeševanjem posameznih svojih članov pridobe vpliv na vlado in oblast. Velika loža, kot središče naših prostožidarskih organizacij v Jugoslaviji, je znala takoj po prevratu, pa tudi tekom zadnjih dveh in četrt leta najti pota in načine, da dobi čim izdatnejši delež na vladi. V vseh pokrajinskih vladah, katero tudi v centralni vladi v Belgradu je znala vriniti na vodilna mesta svoje ljudi, za katere se do večraj niti vedelo ni, katerih sposobnosti so bile neznane, a ki so naenkrat postali ne nadomestljivi sedaj na tem, sedaj na onem mestu. Posebno finančno ministrstvo, ki je postalo mamljivo mesto za stremeljivost neznanh veličin, se je previdelo z brati

iz lož, ki vedejo našo državo v finančno katastrofo.

Od prevrata pa do danes so naše finance — izvzemši neznatne posledke — v rokah članov Velike lože, ki ni nikomur odgovorna in ki kot tajna organizacija ne polaga računov o svojem delovanju nikomur.

V tem se pa zdi, da je prišla Velika loža do velikega vpliva tudi v prometnem ministertvu, da je prometni minister izdal naredbo, da se članom tajne, torej nedovoljene organizacije daje na škodo države ugodnost na železnicah, katera ugodnost je bila iz ozirov na štedljivost odvzeta najprej: državnemu uradništvu in njihovim družinam. Kako je to mogoče? S kakšno pravico podpira prometni minister Veliko ložo in njene člane na škodo dohodkov iz prometa, ki dela s primanjkljajem...? Ali hoče prometni minister dati tako ugodnost tudi drugim društvom in njihovim članom? Z osvojitvijo te metode bomo zagazili v tak nemoralni protekcionizem, kakor se je pred vojno širil v Mažarski, kjer se je vsak drugi Mažar vozil po železnici brezplačno ali vsaj za polovično ceno.

Tako »Jutarnji List«. Njemu je vsaka verska tendenca tuja in obsoja prevlast prostožidarstva v Jugoslaviji iz splošne politične morale in gospodarskih interesov. Za krščansko ljudstvo ima pa ta stvar še drugo plat: sedaj natančno vemo, odkod veje kulturnobojni in centralistični duh, ki ubija našo mlado državo.

Boj za ustavo.

Belgrad, 15. februarja. Na včerajšnji seji ustavnega odseka je po govoru Fehima Kurbegovića govoril dr. Žerjav (demokrat). Izjavil je, da ne prizna plebiscita enega posameznega kraja, ene občine, ali ene pokrajine, pa tudi ne priznava plebiscita enega plemena v vprašanju ureditve države, ker je ta zemlja nedeljiva lastnina vsega našega naroda. (To dr. Žerjavu radi verjamemo, ker je plebiscit ob volitvah na Slovenskem pokazal, da je Žerjavova stranka — stranka političnih siromakov, ki nimajo za seboj nič slovenskega ljudstva.) Potemtakem je tudi vprašanje ustave in ureditve države tista stvar, ki jo mora reševati ves narod. Volitve v Sloveniji so izkazale veliko antiseparatistično večino. Dosej se ni bilo slišati resne kritike demokratične koncepcije decentralizacije in administracije. Dr. Žerjav je izjavil, da je za decentralizacijo v širšem pomenu besede »samouprava«. Okrajem (srezom) je fakultativno treba dati avtonomije. Kar najodločneje je treba povabiti vsa centrifugalna teženja, ker ima ustava nalogo, da nam zajamči kar najpopolnejše ujedinenje. Poleg tega je treba zagotoviti edinstveno gospodarsko življenje. Sole morajo biti glavno sredstvo, ki bo služilo ujedinenju. Po njegovem mnenju se ne smejo dopuščati verski boji. Dokazuje, da je bil D' Annunzio naklonjen federalistični in separatistični ureditvi države. To še danes želi Italija in duhnajski časopise. Decentralistična ureditev države bi našim nasprotnikom prav prišla. Dr. Žerjav izjavlja, da bo glasoval za kar najpopolnejše narodno edinstvo (za centralizem v službi bank. Zato so ga kapitalisti poslali pravilno in za to, da se v podrobni debati razpravljajo na podlagi ustavnega načrta vlade, ki je dober za vso državo (ampak za državljane slab).

Ustavni odsek je imel danes svojo enajsto sejo. Podpredsednik dr. Tomljenović je navedel, da je snoči prišla ostavka dr. Milenkovića, s katero je ta odložil čast predsedniškega mesta. Ker pa v svoji ostavki ne omenja članstva v ustavnem odseku, se smatra, da ostane član še nadalje in da se je zahvalil samo za mesto predsednika. Konec seje se bodo stavile na dnevni red volitve novega predsednika. Preden se je prešlo na razpravljanje o ustavnem načrtu vlade, je povzel besedo poslanec

dr. Ante Dulibič (Jugoslovenski klub) in zahteval osebnih pojasnil. Ugotovil je, da dr. Tomljenovića trditve, da je ljudska stranka v vsem podložna papežu in Rimu, ni resnična. Pučka stranka se razvija popolnoma svobodno in še nihče od strani Rima ni po-

izkusil vplivati nanjo. Nato pobija izvajanja dr. Tomljenovića, češ, da je on v imenu vsega naroda protestiral proti temu, da Belgrad jemlje svobodo v pogledu avtonomij.

Nato je govoril demokrat Pavle Angjelič, ki je naglašal da nas vera ne sme razdvojiti. Ustava mora kronati ujedinenje. Kritiziral je »obznanec vlade, katero je vlada izdala. On je za diktaturo oblasti, če ima ta oblast za svoj cilj delovanje proti diktaturi proletarijata.

Nato govori poslanec Nastaz Petrovič (radikalec), ki v začetku svojega govora izjavi, da govori v svojem imenu. Konstituant ni suverena in nimamo pravice sklepati, ali naj bo naša država monarhija ali ne, ker je ta stvar že rešena. Centralizem je demokratiški ideal. Ugotavlja, da je centralistični problem zamislila demokratska stranka in da je predlog vlade reakcionaren, kakor je bila ustava iz leta 1889. Vendar pa bi se morabili če dal popraviti načrt ustave, ki ga je sestavila vlada. Če se načrt popravi, izjavlja, da bo gotovo glasoval zanj.

Radić hoče pred regentom.

Politična pregonjanja.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Predsednik Narodnega kluba dr. Mate Drinković je obiskal ministra dvora Jankovića in ga vprašal, če bo izposloval avdienco Radiću in njegovemu spremstvu, da izročijo regentu spomenico. Janković je odgovoril, da mora preje vprašati vlado, če ista dovoli. V političnih krogih sodijo, da vlada v to avdienco ne bo privolila.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) V nedeljo ima Srbska republikanska stranka veliko skupščino, na kateri bo govoril tudi Radić, ki bo na prošnjo te stranke tudi imel posebno politično predavanje.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Profesor dr. Ikončić in drugi državni nameščenci, ki so se kot odposlanci Srbske republikanske stranke mudili na skupščini Radićeve stranke v Zagrebu, so odpuščeni iz službe.

Kapitalistom se slabo godi.

Pivovarna Union v Ljubljani je napravila v računskem letu 1919/20 1,437.136 kron 24 vin. dobička. Od tega je 300.000 kron nakazala v prid uradniškemu in delavskemu podpornemu skladu.

Pivovarno nameravajo razširiti v pnevmatično sladarno in v tvornico kvasa in špirta, vsled česar nameravajo zvišati delniško glavnico na 6,000.000 K (do zdaj

3,000.000 K) z izdajo 15.000 novih delnic.

Pa pravi svet, da delajo kapitalisti slabe kupčije.

Nova zarja v Rusiji.

(Od našega poročevalca.)

Ugled duhovščine je v celi Rusiji, posebno pa v južni Rusiji tekom zadnjih mesecev znatno narastel. Tako tekmujejo po mestih in na deželi izobraženi in priprosti ljudje v tem, da odjemljejo duhovnikom ročna dela, ki jim jih nalagajo boljševiki ter n. pr. namesto njih opravljajo čiščenje ceste. Cerkve so od meseca do meseca močneje obiskovane. Boljševistični list »Ruk« dne 6. februarja 1921. z ogorčenjem poroča o naslednjem slučaju, ki je po njegovem mnenju »za sedanje razmere v sovjetski Rusiji izredno značilen«: »Na dan sv. Andreja (13. decembra po ruskem koledarju) se je oglasilo pri petrogradskem metropolitu Benjaminu poslanstvo kronstadtskih rdečih mornarjev s prošnjo, da bi na vojnih ladjah opravil službo božjo. Metropolit je mornarjem predlagal, naj se vrši slav-

nost v cerkvi sv. Andreja na Vasiljevskem otoku. Toda mornarji so vztrajali na tem, da mora iti metropolit takoj z njimi v Kronstadt. Ker je nadškof mislil, da ga hočejo v Kronstadtu ustreliti, se je poslovil od svojih sorodnikov in se napolil z mornarji v Kronstadt. V Kronstadtu so pa priredili mornarji prelato sijajen sprejem. Najprej se je vršila služba božja v cerkvi, nato so pa spremili mornarji nadškofa na vojne ladje, na katerih so plapolale Andrejeve zastave. Na vojnih ladjah se je nato vršila druga verska slovesnost. V zahvalo so mornarji predkazali metropolitu znatno množino živil.

Tako kronstadtski mornarji, ki so leta 1918 bili jedro in predstraža komunistične revolucije.

V Rusiji vstaja nova zarja.

Dr. A. Gosar:

Moderni parlamentarizem.

II.

Vprašanje, kako razdeliti parlamentarno delo v dve skupini, eno čisto politično in drugo socialno gospodarsko, ni tako enostavno kot bi utegnil kdo na prvi videz misliti. Vsako gospodarsko, oziroma socialno vprašanje ima vedno tudi svoj političen pomen in narobe, vsa politična vprašanja so tudi za gospodarsko, ali vsaj socialno življenje kolikor toliko pomembna. Popolna ločitev političnih in socialno-gospodarskih nalog parlamenta je torej že zaradi tega nemogoča. Mogoče je samo, da se poedina vprašanja po svojem pretežno političnem oziroma socialnogospodarskem značaju uvrstijo na eno ali drugo stran. Pa tudi to bi bilo le težko izvedljivo, da niso najnovejše splošno priznane stanovsko-politične zahteve, do katerih smo prišli morda bolj instinktivno kot pa da bi se pri tem zavedali njihovega dalekosežnega pomena, pokazale poleg nujnosti našega cilja tudi pot, ki vodi do njega. V mislih imam tu zahteve po stanovskih zastopih (stanovskih zbornicah) in po stanovskem pravu.

Zahteva po stanovskih zbornicah se smatra danes za nekaj samoposebi umljivega. Polagoma se bodo ti stanovski zastopi gotovo tudi dejanski osnovali in morda bomo imeli v doglednem času poleg že obstoječih trgovskoobrtnih zbornic, ki se bodo primerno reorganizirale ter bodo pritegnile tudi zastopnike industrije, še posebne kmečke, uradniške (za privatne in državne nameščence) in delavske zbornice, katerim se utegne pridružiti (in to po vsej pravici in potrebi) tudi stanovska zbornica kulturnih delavcev. Vsi ti stanovski zastopi pa bodo nudili svojim stanovom pričakovane koristi šele tedaj, ako ne bodo le obligaten posvetovalen organ za javne oblasti v vseh stanovskih zadevah, marveč bodo po svojih delegatih v odločujoči meri aktivno sedelovali tudi pri zakonodaji v vseh stanovskih in sploh socialno-gospodarskih vprašanjih. Tega pa jim navaden senat, ali kakršnakoli gornja zbornica, ki bi služila le kot nekaj korektiv glavne politične zbornice, ne nudi v zadostni meri. Delegati stanovskih zbornic bi se — tudi če bi jih bilo razmeroma precej — nasproti celemu parlamentu takorekoč vtopleli v morju ostalih, zgolj političnih poslušancev ter ne bi mogli v zadostni meri čuvati svojih stanovskih koristi.

Se važnejša za naš namen pa je zahteva po stanovskem pravu, kajti ako nečemo, da bi bila to le demagoška fraza, potem moramo radi nje ves naš dosedanjji pravni sestav postaviti na čisto drugo podlago. Dosedaj skoraj nismo poznali izraza stanovsko pravo. Če izvzamemo del trgovskega zakona in obrtnega reda ter sem in tja še kak manj važen zakon (n. pr. onega o trgovskih nastavljenjih), tedaj pravega stanovskega prava, v katerem bi bile urejene vse stanovskopravne zadeve enega stanu, kolikor so posebne in le njemu lastne, sploh nismo imeli. Za vse stanove so veljale splošne določbe obč. državljanškega zakonika, če tudi mnogokrat niso zadostne ali niso bile primerne. Omenim naj sa-

mo dedno pravo, ki je pri nas v obč. drž. zakoniku, za vse stanove enako in vendar bi bile tu posebne določbe n. pr. za kmečka posestva nujno potrebne.

Ako hočemo, da dobi vsak važnejši stan oziroma važnejša skupina stanov, torej kmetje, obrtniki ter industriji in trgovci, dalje uradniki, delavci in morda še posebej tudi kulturni delavci svoje stanovsko pravo, tedaj se nam naš sedanji obč. drž. zakonik skrči na znatno manjše število splošnih določb, izpolnjenih morda analogno sedanjemu stvarnemu pravu še s posebnim delovnim (ne delavskim pravom, t. j. s splošnimi določbami v varstvo delovne sile. Enako razpade n. pr. sedanji trgovski zakon v dva dela, od katerih spada prvi k stanovskemu pravu obrtnikov, industrijcev in trgovcev, drugega pa moramo prišteti skupini zakonov, katere bi morda lahko nazvali strokovno pravo in kamor bi morali prišteti zlasti še obrtno-industrijsko, menično, bančno, borzno, pomorsko, rudniško itd. pravo, izključiti seveda povsod stanovsko pravne določbe. Na ta način dobimo dve veliki skupini zakonov ali prava: na eni strani novi obč. drž. zakonik z vsemi k njemu spadajočimi pravnimi redi (civilnopravni, konkurzni, izvršilni itd. pravni red), ter drugimi dopolnili, ali kratko civilno ter poleg tega posebno zemljiško in strokovno pravo, na drugi strani pa stanovsko pravo, obsegajoče posebne stanovske zakone za vse zgoraj navedene stanove, oziroma stanovske skupine (kmetje, obrtniki ter industriji in trgovci, uradniki, delavci, kulturni delavci).

Jasno je, da pomeni tako izpeljana zahteva po stanovskem pravu popolno revolucijo našega sedanjega pravnega sistema, jasno pa je tudi, da se da splošna zahteva po stanovskem pravu edino na ta način dosledno izvesti. Kakor se je pričela narodnogospod. veda v novejši dobi resno baviti z mislijo, da krene z dosedanje sterilne poti dolgovernih in subtilnih razprav o poedinih pojmi in da preuredi ter prenovi modernim potrebam in zahtevam primerno ves svoj sestav, prav tako se zdi, da je prišel tudi za pravno vedo trenotek, ko bo treba staro sistematiko zavreči ter poiskati novo, ki bo zahtevala sedanjega časa bolj odgovarjala. Zato menim, da se posledic, do katerih vodi zahteva po stanovskem pravu, ne smemo ustašiti, marveč se jih moramo z zadovoljstvom oprijeti, zlasti ker je v njih zapopadana tudi rešitev problema, kako razdeliti delokrog parlamenta v eno čisto politični in drugi socialnogospodarski del.

Očividno je, da spada na podlagi gorenje razdelitve v politično zbornico vse civilno, ter zemljiško in takozvano strokovno pravo, dočim moramo stanovsko pravne zadeve, torej stanovsko pravo prepustiti socialno-ekonomski zbornici. S tem je glavna težkoča premagana, kajti porazdelitev ostalih zakonodajnih nalog parlamenta ne bo — kakor bomo videli — v celoti povzročala nikakih težav.

Predno pa preidem k temu, moram še na nekaj opozoriti. V boljševiškem sovjetskem sistemu, ki pomeni skrajno reakcijo proti nesposobnemu in nedemokratičnemu modernemu parlamentarizmu, je obsežna zdrava misel stanovske organizacije jav-

nega življenja. Prehodna doba diktature proletariata zakriva sicer to misel, tako da je vsak ne posebno pazljiv opazovalec ne vidi takoj, toda po mojem mnenju (izmed Slovencev je menda to misel tudi še dr. Pavlica nekje povdaril) smemo sovjetski sistem popolnoma upravičeno smatrati za moderizirano in po komunističnih načrtih le začasno enostransko prikrejeno srednjeveško »Ständeverfassung«.

Kakor vidijo nekateri v boljševiški ekspresionistični umetnosti strujo, ki v surovih in neotesanih oblikah prinaša novo zdravo idejo, katere se je treba oprijeti, in to na pameten način vporabiti, prav tako se mi zdi, da je treba tudi zdravo jedro sovjetskega sistema v trezni in ne pretirani obliki praktično izkoristiti. To pa vidim v osnovanju stanovskih zastopov ter v razdelitvi parlamenta v dve koordinirani zbornici, politično in socialno-ekonomsko.

Otrok ukraden.

Danes se je zgodil v Ljubljani zločin, oziroma zločinski poskus, kakršnih še v velikih mestih ni veliko.

Danes dopoldne je bil iz šole odveden po doslej nepoznanem zločincu 6—7-letni sinček tovarnarja Karla Pollaka ml., po imenu Tonček, ki je hodil v prvi razred na vadnico.

Baje je storilec zahteval po anonimnem pismu od očeta 60.000 K odkupnine.

Kakor izvemo ob tričetrt na 1. popoldne, so dečka našli v neki gostilni v Šiški.

Ob 1. uri popoldne smo prejeli sledeče poročilo:

Danes ob pol 11. uri dopoldne je prišel na vadnico mlad človek, star 20—25 let, male postave, ter vprašal učiteljico, če ni v šoli Pollakov sinček. Ko je učiteljica potrdila, je povedal, da so ga poslali Pollakovi, naj gre po sinčka, ker se je oče smrtno ponorečil. Gospodična je verjela, misleč, da je to kak Pollakov delavec in dečka izročila možu.

Pri pošti je nato neznanec v družbi dečka izročil postreščku št. 10 pismo na Karla Pollaka, v katerem veli, da mu je odvedel sina, za katerega zahteva 60.000 kron odkupnine. Denar naj se pošlje v gostilno Keršič v Šiški.

G. Pollak je takoj obvestil policijo, njegovi ljudje so sli iskat otroka, katerega je uradnik Weber našel v Šiški.

Storilcu je policija na sledu.

Deželna vlada proti vojaškim beguncem.

LDU Ljubljana, 16. februarja. Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo je 12. t. m. izdalo pod št. 229 nastopni razglas:

Vedno česče se pojavljajo primeri vojaških beguncem na Slovenskem. Po neodgovornih hujskačih zapeljani vojaki pobegnejo iz vojaške službe in se mnogokrat vrnejo domov nevede, kakšne težke posledice povzročajo za sebe in svojce, če jih ti skrivajo pri sebi. Ako jih zasači vojaška ali civilna oblast, se kaznujejo po vojaškem kazenskem zakoniku z večletno ječo. Pa tudi tisti, ki vojakom nalašč pomagajo pri begu, se po § 97. srbskega kriminalnega zakonika, ki velja sedaj tudi za Slovenijo, kaznujejo z ječo do treh let. Zato resno svarim vse prebivalstvo, naj vojaškim beguncem ne daje potuhe s tem, da jih skrivajo. Posebno velja to o rodbinskih članih. Po členu 12. odstavek 3. zakona o ustroju vojske, ki velja od 19. avgusta 1919 tudi za Slovenijo, je hišni gospodar dolžan prijaviti vsakega vojaškega begunca županstvu,

ki pa mora o tem takoj obvestiti njegovo poveljstvo. Če hišni gospodar tega ne stori tekom 24 ur, ali če ga župan ne odvede na komando, se kaznujejo vsi, če kazensko sodišče ne poseže vmes, z globo od 50 do 300 dinarjev oziroma z zapornom od 10 do 30 dni. Kazen se takoj izvrši. Dolžnost vsakega državljana, ki je sposoben za vojaško službo, je, da to vojno pošteno odsluži in s tem pomaga svoji domovini. Ako imajo vojaki pritožbe radi nepravilnega postopanja z njimi, naj jih javijo svojim predstojnikom, ki jih bodo gotovo vpoštevali, če so upravičene, sicer se je pa treba v vojaški službi premagovati in se podvreči strogi disciplini. Pričakujem od treznosti in uvidevnosti ljudstva, da vpoštevata vsa ta dejstva in da že v kali zatre vse poskuse, oslabiti vojaško moč naše domovine.

Ponarejeni 1000 dinarski bankovci.

LDU Belgrad, 15. febr. (Presburo) Kraljevi generalni konzulat v Pragi objavlja: Ker so se pojavili falzifikati v praški banki, noče nobena banka več menjavati naših 1000 dinarskih bankovcev, vsled česar se pozivljejo vsi jugoslovanski državljanji, ki potujejo v Češkoslovaško, naj ne nosijo seboj bankovcev po 1000 dinarjev, ker jih na Češkem ne bi mogli izmenjati.

RUMUNIJA IN RUSIJA.

LDU Moskva, 14. februarja. Wolff.) Rumunski zunanji minister je poslal Čičerinu spočilo, kjer izraža željo po medsebojnih dobrih odnosih. Vsaka izmed obeh držav naj se odreče vmešanju v notranje zadeve druge. V to svrhu je romunska vlada predlagala, naj se odpošljejo v Rigo delegati, ki naj predložijo vprašanja, ki se bodo rešila pri pogajanjih. Po drugi vesti se je Anglija ponudila, prevzeti vlogo posredovalca.

JUGOSLOVANSKO POSLANISTVO NA REKI.

LDU Belgrad, 15. februarja. (Presburo.) Vlada je sklenila ustanoviti poslanistvo na Reki.

Dnevni dogodki.

— Ljudsko štetje v Trbovljah. Vseh prebivalcev v Trbovljah je 16.042, med temi možkih 8679, ženskih 7363, torej možkih več 1316.

— Ljudsko štetje v mariborski okoli. Studenci imajo 3630 oseb, od teh 3139 Slovencev, Nemcev pa le 457. — Lajtersperk 1888 prebivalcev, 1711 Slovencev, 163 Nemcev. — Radvina 1762 oseb, 1618 Slovencev in 126 Nemcev. — V ostalih občinah so skoro sami Slovenci. Mariborska okolica je tako po ogromni večini pokazala svoje popolnoma slovensko lice.

— Tudi v Zagrebu plenili ameriška pisma. Zadnje pusne dni je bila družba mladih poštnih asistentov v Zagrebu z mladimi ženskami priredila izlet v Samobor — nobel v avtomobilu. Ko se je družba prešerno vesela vračala v Zagreb, je avtomobil zadel v brzovjavni drog, o čemer se je ubil eden izmed družbe: asistent Gjuro Deucht. Ta dogodek je dal povod uradni preiskavi, ki je že doslej dosegla, da so mladi uradniki tako veselo živeli na račun dolarjev, ki so jih kradli iz ameriških pisem. Višina ukradene vsote doslej še ni dognana. Zaprlji so doslej tri poštno-brzovjavne asistente: Ivana Markovića, Adama Barleковиća in Milana Sušo, Deuchta je sodbo že prejel.

— Zavarovanje valute pri izvozu poštne paketnih pošilk. Poštno ravnateljstvo razglasa: »Po razpisu kr. ministrstva za

pošto in brzovjav od 26. januarja t. l. št. 2192 razglasa, da se zahteva po odreditvi generalnega ravnateljstva oziroma generalnega inšpektorata carin za pošne pakete v inozemstvo zavarovanje valute. — Paketi z manjšo količino živila se zavarovanja valute lahko oproste. Dovoljenja za oprostitve zavarovanja valute daje samo generalni inšpektorat carin. — Z ozirom na to, opozarjamo, da se ne bo odpravil v inozemstvo noben paket z živili, ako ne bo pošni spremnici pridržano ali potrdilo pooblaščenega denarnega zaveda, da je zavarovanje valute za blago, ki se ima izvoziti, izvršeno, ali pa dovoljenje generalnega inšpektorata, da je to blago oproščeno zavarovanja valute. Za vse druge izvozne predmete do vrednosti 100 dinarjev ni treba — po izjavi tukajšnje carinarnice — niti zgoraj navedenega potrdila, niti dovoljenja. — Pristavljamo, da je stvar pošiljatelj samih, da si preskrbe predpisano potrdilo, oziroma dovoljenje.

— Vojnim invalidom v Sloveniji. Po dopisu Gozdarskega oddelka dež. vlade za Slovenijo — Odsek: ravnateljstvo drž. gozdov in domen št. 217 od 8. febr. t. l. se bo otvoril pri gozdnem in graščinskem oskrbništvu v Kostanjevici na Dolenjskem trimesečni tečaj za gozdne čuvaje začetkom marca tekočega leta. Za službo gozdnega čuvaja se zahteva sledeča fizična sposobnost: noge, vid in sluh popolnoma v redu, pljuča in srce dobra. Manjše poškodbe na rokah ali drugod dopustne, vendar se zahteva sposobnost vporabe orožja in orodja za znamenovanje lesa. Vsi invalidi, ki ne izvršujejo in ne morejo izvrševati nobenega poklica in bi prišli v poštev, naj nemudoma vložijo prošnje pri podpisanim oddelku, najdalje do 28. febr. tek. leta z zdravniškim spričevalom, da so sposobni za službo gozdnega čuvaja. — Dež. vlada za Slovenijo, poverjeništvu za socialno skrb, invalidski oddelek.

— Spitska občina za odpravo stanovanjske bede. Splitski občinski svet je nedavno sklenil, pospešiti gradbo novih hiš na ta način, da prodaja stavbišča v najlepšem delu mesta po 10 K kvadratni meter. To pa pod pogojem, da se kupec obveže, da bo v roku 15 mesecev od dneva podpisa pogodbe na kupljenem stavbišču zgradil hišo. Doslej so se oglasili trije kupci.

Ljubljanski dogodki.

Ij Nesreča v stavbni stroki. K veliki nesreči zidarja Franceta Ingliča, o kateri smo včeraj poročali, doznavamo še sledeče: Stavbna podjetja zelo brezbržno izvajajo stavbinske predpise. Oder pri stavbi v pivovarni Union je bil neograjn in zadene krivda za nesrečo podjetje, oziroma njenega poslovođjo Jakoba Jerasa, ki ni skrbel za pravično ograjo odra po predpisih. France Inglič je zadobil težke poškodbe na glavi in v notranjosti.

Ij Zdravstveno stanje v minulem tednu. Od 6. do 12. t. m. je bilo v Ljubljani rojenih 26, mrtvorojenih 3, skupaj 29 rojstev ali 29.12 na tisoč prebivalcev. Umrlo je v tem času 19 oseb ali 19.76‰/1000; od tega je bilo 12 domačinov in 7 tujecev; v zavodih je umrlo 9 oseb. Vzrok smrti je bil: življenjska slabost v 1, jetika v 2, pljučnica v 2, nalezljive boleznii v 1, možganska kap v 1, srčna hiba v 4, rak v 1, drugi naravni vzroki v 7 slučajih. — Prijavljen je bil en slučaj škerlatinke, 1 otroka je obgrizel stekline sumljiv pes ter so obgrizenca odposlali v Pasteurjev zavod v Zagreb.

Ij Nevaren vlomilec se je pojavil v Ljubljani. Kdo je, se čisto nič ne ve. Nastopa opoldne v trgovinah, ko gre osobje kositi. Z dobrim ponarejenem ključem od-

pre vrata in okrade trgovino. Vlomilec je tve dni opoldne ob belem dnevu počastil s svojim posetom firme Žibert, Seunig in Rasberger.

Ij Edvard Koleča pobegnil iz zaporov. Kakor znano, je homoseksualni Edvard Koleča dne 29. decembra pobegnil iz kaznilnice v Požarevcu. Najbrže jo je popihal v Bolgarijo med bolgarske četaše, med katerimi je poznan. Koleča zasleduje tudi ljubljansko deželno sodišče zaradi neke večje goljufije. S Kolečo je pobegnil tudi znani Avbelj in še en tak kompanjon.

Ij Obsojen navijalec. Potrjena je sodba proti tovarnarju usnja Adolfu Mergenthalerju v Mostah. Mergenthaler je obsojen na 10.000 K globe in zaplembo 120 svinjskih koč. Zaporna kazen mu je odpušćena, razen 7 dni, ki jih je pa že prese del.

Ij Obsojen gostilničar. Zaradi navijanja cen pri pivu je bil obsojen gostilničar Franc Šušteršič v Sp. Šiški št. 13 na 200 K globe.

Ij Nastop napačnih detektivov. Franc Brzin in Štefanija Humer sta se 7. t. m. v Florijanski ulici prepirala. Nenadoma stopi k njima Bovčan Tone Kravanja s nekim neznanim možem in pravi, da sta policijska detektiva, Humerjeva in Brzina sta zahtevala, naj se Kravanja legitimira, česar ni mogel storiti, ker ni bil detektiv. Brzin je na to Kravanja prijel in pričel sta se klofutati. Oba sta padla na tla. Kravanja je udaril Brzina s pestjo po obrazu. Pretep je končal nadstražnik Suligoi, ki je odvedel Kravanja in Brzina na policijsko ravnateljstvo. Tam sta morala pričati, ker sta kalila nočni mir, Kravanja pa in Brzina 30 kron; Kravanja se bo pa moral pred okr. sodnikom zagovarjati radi lahke telesne poškodbe.

Ij Pasja povest z Gospodstva cesta. Ko se je sprehajal nekega dne po Gospodstvi cesti g. kapetan I. reda B... priletel nad njegovega psa pes gospe Anje Tavčarjeve, ki je kapetanova pesa močno ogrizel. Ker je g. kapetan pasji opisal nekemu službujočem policistu, je prišla reč pred okr. sodnika g. Premiersteina. Tavčarjeva gospa je povedala, da je njen pišček »das zahmeste Tierchen auf der Welt«, za kar lahko navede vsaj 20 prič. G. okr. sodnik Premierstein je Tavčarjevo gospo oprostil, ker paragraf štiti le ljudi in ne tudi psov, če eden drugega ogrizejo.

Naša društva.

d Jugoslov. kat. akad. društvo »Danica« in »Zarja« imata odslej svoje lokalne v Akademskem domu na Miklošičevi cesti. d Javno predavanje Gosp. in izob. društva za Trnovo—Krkovo se vrši jutri v četrtak ob pol 8. zvečer v trnovskem župnišču. Vstop vsakomur prost.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluor. Bodete se čudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Ali irpíte na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice. 3 škatlici 18 K. Prava želodec okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. Omalaj in poština posebej, a najceneje. Eugenia V. Feller, Stubica donja, Elza-fluor trg št. 245, Hrvatska.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

>Kaj pa me hočeš učiti, ti žudni, strašni človek? Nove prevare — nove — —<

>Ne pahnil sem te v brezno nevere, zdaj pa te hočem peljati v višave vere. Videl si krive vzglede, sedaj spoznaj resnico, ki jo predstavljajo. Ni je sence, Apecid, ki ne bi imela svojega telesa. Pri drevi k meni. Tvoje roko!<

Genjen, vznemirjen, zmuden vsled Egipčanovega govorjenja mu je Apecid podal roko, in učitelj in učenec sta se ločila.

Resnica je bila, da Apecid ni mogel nazaj. Naredil je slovesno obljube devišstva, posvetil se življenju, ki je po vsej priiliki imelo v sebi vso strogost fanatizma brez tolažbe vere. Bilo je povsem naravno, da se je moral okleniti koprneče želje, da se sprijazni z nepreklicnim poklicem. Mogočni, močni Egipčanov duh si je lastil še vedno vso moč nad njegovo mlado domišljijo, ga je vznemirjal z nejasnimi domnevanji ter ga pustil, da je visel med upanjem in strahom.

Med tem pa je Arbak stopal počasi in postavno proti Jonini hiši. Ko je stopil v tablinum, je začul od stebrenikov s peristila glas, ki mu je neprijetno donel na ušesa, četudi je bil zvonek — bil je glas mladega, zalega

Glavka, in prvokrat je ljubosumnost nehotedirnila Egipčana. Stopivši v peristil, je našel Glavka sedeti poleg Jone. Vodomet na blagodišečem vrtu je metal srebrne curke v zrak in razširjal ob soparnem poldnevu prijeten hlad. Služabnice, ki so malone neprestano bile okrog Jone, ki si je s prostostjo svojega življenja ohranila nežno skromnost, so sedele malo proč. Glavku pod nogami je ležala lira, na kateri je bil zaigral Joni enega lesbijskih napevov.

Arbak je postal za hip in je zrl za to dvojico z obrazom, ki je iz njega izginila vsa običajna resnoba in mironost; z nekolikim naporom pa se je zopet zavedel in se jim je približal, toda s tako mehko in brezdušno stopinjo, da ga niti služabnice niso slišale, vse manj pa Jona in njen dragi.

>In vendar,« je rekel Glavk, »šele takrat, ko ljubimo, spoznamo, da so naši pesniki resnično opisali to strast — kakor hitro posije sonce, izginejo zvezde v zrak, ki so svetile v njegovi odsotnosti. Pesniki žive samo v noči srca, in nam niso nič, kakor hitro občutimo polno slavo boga.«

>Mila, prekrasna prispodoba, plemeniti Glavk.«

Zdrznila sta se ter uzrla za Joninim sedežem hladni, zasmehljivi obraz Egipčanov. »Nepričakovan si gost,« je rekel Glavk s prisiljenim nasmehom in vstal.

>Tako bi morali biti vsi, ki vedo, da so

dobrodošli,« je odvrnil Arbak, sedel ter namignil Glavku, da stori enako.

>Veseli me,« je rekla Jona,« da vaju vendar enkrat vidim skupaj, zakaj vidva spadata skupaj in sta kakor usvarjena, da sta prijatelja.«

>Daj mi kakih petnajst let življenja nazaj,« je odvrnil Egipčan, »predno me moreš delati enakega z Glavkom. Srečen pa bi bil, da se sprijateljim z njim, ampak kaj mu morem jaz dati zato? Ali mu morem govoriti o takih stvarih, kakor on meni? O gostijah in vencih — o partskih konjih in sreči pri kockanju; te zabave so primerne njegovim letom, njegovim naravi, njegovemu življenju, zame pa niso.«

Pri teh besedah je lokavi Egipčan povesil oči in vzdihnil, izza vogala njegovega očesa pa se mu je ukradel pogled proti Joni, da vidi, kakošen utisek so naredila ta namigavanja na obrazu njenega obiskovalca. Njen obraz ga ni zadovoljil. Glavk je narahlo zardel ter mu je hitro veselo odgovoril. Morebiti tudi on ni bil brez podobne želje, pripraviti Egipčana v zadrego ter ga ponižati.

>Prav imaš, modri Arbak,« je dejal, »čislava se lahko, ampak prijatelja ne moreva biti. Pri mojih gostijah manjka onega tajnega okusa, ki daje, kakor se sliši, tvojim tolik užitek. In, pri Herkulu, ko dosežem tvoja leta, se bom brez dvoma posmehoval ljubovanju mladosti kakor se ti, ako se mi

bo videlo pametno udajati se zabavam mladike dobe, kakor se tebi.«

Egipčan je iznenada povzdignil oči proti Glavku in ga ostro pogledal.

>Ne razumem te,« je rekel mrzlo, »ampak je že navada vpoštevali, da je dovipnost nejasnosti.« S temi besedami se je s komaj vidnim zaničevanjem obrnil od Glavka in čez nekaj hipov obrnil do Jone. »Trikrat,« sem obiskal tvoj vestibul, lepa Jona,« je rekel, »nisem bil toliko srečen, da bi te našel doma.«

>Mirno morje me je zelo vabilo od tebe,« je odvrnila Jona nekoliko v zadrego. Arbaku ta zadrega ni ušla, a je smehljivo ljaje odgovoril, ne da bi se videlo, da jo je opazil: »Gotovo poznaš starega pesnika, ki pravi: ženske naj bodo doma in se tam zagovarjajo.«

>Tisti pesnik je bil cinik,« je rekel Glavk, »in je sovražil ženske.«

>Govoril je po običaju svoje domovine,« ta dežela je tista tvoja hvalisana Grška.«

>Različne dobe imajo različne običaje. Da bi bili naši predniki poznali Jono, bi se naredili druge postavbe.«

>Ali si se v Rimu naučil takih ljubevljudnosti,« je odvrnil Arbak s slabo priletim nemirrom.

>To je, da človek ne pojde v Egipt in igral z verižico.